

ПЕРЕВІРЕНО

Заступник директора з НВР

I семестр « ____ » _____ 20__ р.

II семестр « ____ » _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор школи

« ____ » _____ 20__ р.

**КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
з ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ. ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(інтегрований курс) в 6 класі
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ в 7, 8, 9 класах
на 20__ – 20__ навч. рік**

Учитель: _____

Розглянуто на засіданні методичного об'єднання
вчителів суспільно-гуманітарного циклу

Протокол № __ від _____ 20__ р.

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ В 6 КЛАСІ

«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ (*інтегрований курс*)»

Семестр	Загальна кількість навчальних годин	Кількість годин на тиждень	Кількість тематичних оцінювань	Кількість практичних робіт
I	32	2	2	6
II	38	2	3	7
Усього	70	2	5	13

Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5 – 9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки від 07.06.2017 р. «Про оновлення програм для учнів 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»)// <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>

Пометун О.І. Всесвітня історія. Історія України: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2014. – 256 с.: іл.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
(інтегрований курс)6 КЛАС
(70 год., 2 год. на тиждень)

№ дата уроку	Тема уроку	Результати навчально-пізнавальної діяльності	Домашнє завдання
Вступ. КОЛИ І ЯК РОЗПОЧАЛАСЯ ІСТОРІЯ ЛЮДСТВА (3 год.)			
1	Предмет і завдання історії	Знаю: - час появи людини на теренах України; - послідовність періодів історії людства, якими послуговуються богослови, антропологи, археологи й історики. Розумію: - предмет і завдання історії;	§ 1
2	Теорії походження людини. Періодизації історії людства	- сутність наукових і релігійних теорій походження людини; - періодизацію як спосіб упорядкування історії; - давню історію України як складову світової історії;	§ 3
3	Лічба часу в історії стародавнього світу. Практичне заняття	- критерії, які історики й археологи використовують для періодизації історії України та світової історії; - поняття «ера (історична доба)», «кам'яний вік», «бронзовий вік», «залізний вік», «первісні часи», «античність», «антропологія», «археологія». Умію: - співвіднести дату події з історичним періодом (з допомогою шкали часу); - розв'язати історичну задачу на обчислення часу; - вправно користуватися підручником для виконання завдань у класі й удома.	§ 2
Орієнтовна тема практичної роботи: - Лічба часу в історії стародавнього світу [завдання: встановити особливості літочислення до нашої ери (з допомогою шкали часу); збудувати та зіставити археологічну й історичну часові шкали; визначити (за датою), до якого періоду належить подія (з допомогою археологічної та історичної часових шкал)].			
Розділ 1. ПЕРВІСНІ СПІЛЬНОТИ. АРХЕОЛОГІЧНІ КУЛЬТУРИ (7 год.)			
4	Природні умови та спосіб життя первісних людей	Знаю: - назви відомих пам'яток (стоянок) первісних людей на теренах України;	§ 4
5	Суспільна організація первісних людей	- винаходи і пам'ятки культури первісних людей (за матеріалами з теренів України).	§ 5 – 6
6	Світорозуміння і мораль первісних людей	Розумію: - сутність «неолітичної революції» як процесу переходу людства від привласнювального (збиральництво, мисливство, рибальство) до продуктивного (відтворювального) господарства (землеробства, скотарства і ремесел);	§ 7
7	Як працюють археологи. Опис способу життя первісних людей на основі археологічних речових	- сутність первісних форм релігійних вірувань: фетишизму, тотемізму, анімізму та магії; - риси господарства, суспільного устрою й	Конспект Контурна карта

	<i>джерел. Практична робота з к\к</i>	світосприйняття як основу історичного опису життя людей у минулому; - поняття «homo sapiens (людина розумна)», «стоянка первісних людей», «археологічна культура», «родова громада (рід)», «територіальна (сусідська) громада», «плем'я», «ремесло», «мораль», «звичай».	
8	Основні стоянки і пам'ятки первісних людей на території України. <i>Практичне заняття</i>	Умію: - співвіднести археологічну й історичну періодизацію історії стародавнього світу; - показати на карті стоянки первісних людей і територіальні межі трипільської культури; - описати спосіб життя первісних людей; - розпізнавати пам'ятки трипільської культури.	§ 8
9	Трипільська археологічна культура		§ 9

Рекомендовані для навчальної роботи стоянки первісних людей:

- Королеве (Закарпаття), Мізин (Чернігівщина), Кирилівка (м. Київ), Межиріч (Черкащина), Кийк-Коба (Крим) та ін..

- Стоянки первісних людей на території рідного краю (на вибір учителя), інші відомі стоянки.

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- позначити на контурній карті стоянки первісних людей на теренах України (за переліком учителя), межі поширення і протоміста трипільської культури;

- описати спосіб життя первісних людей (мисливців і рибалок, землеробів і скотарів) на основі археологічних речових джерел.

10	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за розділом «Первісні спільноти. Археологічні культури»</i>	§ 1 – 9

**Розділ 2. СТАРОДАВНІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ АЗІЇ ТА АФРИКИ
(13 год.)**

11	Що в історії називають цивілізацією	Знаю: - хронологічні й територіальні межі давньоєгипетської цивілізації, цивілізацій Дворіччя (Шумер, Вавилон), Фінікії (міст-держав) та Ізраїльсько-Юдейського царства; - час об'єднання Єгипту, укладення кодексу законів Хаммурапі; - роки правління царів Давида і Соломона; - назви відомих пам'яток давньоєгипетської цивілізації (Великі піраміди), Дворіччя (стела Хаммурапі), Фінікії (алфавіт), Ізраїльсько-Юдейського царства (Біблійні заповіді, храм Соломона).	Конспект
12	Цивілізація долини Нілу. Природно-географічні умови розвитку давньоєгипетської цивілізації, господарське життя. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 10
13	Організація суспільства і влади в Давньому Єгипті		§11 – 12
14	Повсякденне життя представників різних верств у Стародавньому Єгипті. <i>Практичне заняття</i>	Розумію: - цивілізацію як історично-культурний феномен; - вплив природно-географічних умов на господарське життя, організацію влади та міфологію давніх суспільств; - причини виникнення міст, соціальних верств і держави;	Конспект
15	Культура Давнього Єгипту	- поняття «цивілізація», «іригаційне	§ 13 – 14

16	Цивілізації Дворіччя. Природно-географічні умови розвитку Шумеру та Вавилону. <i>Практична робота з к\к</i>	(зрошувальне) землеробство», «колонізація», «суспільство», «суспільна верства», «держава», «місто-держава», «фараон», «закон», «реформа», «релігія», «політеїзм», «монотеїзм», «Біблія», «міфологія», «ієрогліф», «клинопис»; - вплив світогляду на спосіб життя давніх людей і суспільств;	С. 66 – 68, конспект
17	Організація суспільства і влади у містах-державих і царствах Дворіччя	- причини злету і занепаду стародавніх держав і суспільств; - організацію суспільств і держав як основу для їх характеристики засобами історії;	С. 68 – 69, конспект
18	Закони Хаммурапі. Правове становище населення в давніх державах Північної Африки, Передньої та Центральної Азії. <i>Практичне заняття</i>	- значення Біблії як історичного джерела. Умію: - позначити на карті (використовуючи географічні орієнтири) давні цивілізації й міста; - охарактеризувати давні суспільства і держави; - описати повсякденне життя представників різних верств давніх суспільств;	С. 70 – 71, конспект
19	Цивілізація Дворіччя. Міфологія, писемність і мистецтва. Епос про Гільгамеша.	- осмислити і передати враження, яке могли справляти на давнє населення і справляють на туристів пам'ятки мистецтва Давнього Єгипту та Передньої і Центральної Азії (Великий сфінкс, храм Соломона та ін.);	Конспект
20	Фінікія	- зіставити умови розвитку та характерні ознаки суспільств і держав Давнього Єгипту і Передньої та Центральної Азії.	С. 72 – 74
21	Ізраїльсько-Юдейське царство. <i>Практична робота з к\к</i>		С. 75 – 77
22	Зіставити умови розвитку й характерні ознаки суспільств і держав Давнього Єгипту, з одного боку, і Передньої та Центральної Азії, з іншого. <i>Практичне заняття</i>		Конспект
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: - позначити на контурній карті річки Ніл, Тигр і Євфрат, розташування Мемфісу, Шумеру, Вавилону, Карфагену, Єрусалиму, територіальні межі давніх цивілізацій Азії та Африки; - охарактеризувати структуру суспільств і держав (Єгипетського, Вавилонського, Ізраїльсько-Юдейського царств, міст-держав Шумеру та Фінікії); - оцінити (на основі витягів із Книги мертвих, законів Хаммурапі) правове становище населення в давніх державах Північної Африки, Передньої та Центральної Азії; - зіставити умови розвитку й характерні ознаки суспільств і держав Давнього Єгипту, з одного боку, і Передньої та Центральної Азії, з іншого; - підготувати повідомлення про повсякденне життя представників різних верств у стародавніх суспільствах.			
23	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за розділом «Стародавні цивілізації Азії та Африки»</i>		§ 10 – 16
Розділ 3. АНТИЧНА ЦИВІЛІЗАЦІЯ (37 год.)			

24	Періодизація історії давніх Греції та Риму	Знаю: - часову послідовність Мінойської, Ахейської (палацових), грецької античної (полісної) цивілізацій; - хронологічні межі існування на території України грецьких поселень (полісів); - часову послідовність панування у степах Північного Причорномор'я киммерійців, скіфів, сарматів, готів, гунів; - пам'ятки культури Давньої Греції, Скіфії (Афінський акрополь, пектораль із кургану Товста Могила, маяк Александрії та ін.). Розумію: - ідейну близькість давньогрецької, елліністичної й давньоримської культур; - особливості античної демократії, зміст прав і обов'язків громадян Афін і Риму, безправ'я рабів; - причини піднесення й занепаду грецьких полісів (Афін, Спарти), Великої Скіфії та Римської держави; - передумови Великої грецької колонізації та Великого переселення народів; - внесок античної цивілізації в історію людства, зв'язок античної цивілізації зі спільнотами на українських теренах; - поняття «еллінізм», «поліс», «громадянин», «демос», «аристократія», «тиранія», «демократія», «пантеон богів». Умію: - охарактеризувати повсякденне життя мешканців античних полісів Північного Причорномор'я, діяльність Перикла, Александра Македонського (на вибір учителя); - охарактеризувати й зіставити суспільний устрій та повсякденне життя Афін і Спарти, становище патриціїв і плебеїв; - пояснити, як у добу античності соціальне становище особи впливало на її повсякденне життя; - показати на карті історико-географічні об'єкти античної цивілізації (античні міста, держави, напрямки Великої грецької колонізації, Східного походу Александра Македонського та ін.).	Конспект
25	Природно-географічні умови Балканського півострова. Практична робота з к\к		§ 25
26	Археологічне відкриття Мінойської й Ахейської палацових цивілізацій		§ 26
27	Давньогрецьке суспільство		§ 29
28	Афіни і Спарта		§ 31 – 32
29	Зіставити суспільний устрій Афін і Спарти, повсякденне життя населення цих міст. Практичне заняття		С. 149 – 150, конспект
30	Греко-перські війни. Практична робота з к\к		§ 33
31	Утвердження демократії в Афінах за Перикла		§ 34
32	Господарювання і повсякденне життя в Давній Греції. Сім'я, освіта та виховання		С. 161 – 167
33	Грецька релігія та міфологія. Античні Олімпійські ігри		§ 28, С. 167 – 168
34	Мандрівка з оглядом пам'яток культури Давньої Греції. Практичне заняття		§ 38, конспект
35	Підкорення Греції Філіпом II		§ 37
36	Александр Македонський. Практичне заняття		§ 39
37	Елліністичні держави. Практична робота з к\к		§ 40
38	Культура елліністичної доби	§ 41	
39	Велика грецька колонізація. Практична робота з к\к	§ 30	

40	Заснування античних грецьких поселень на території України. <i>Практичне заняття</i>		§ 42
41	Кіммерійці, скіфи, сармати, готи, гуни		§ 18
42	Схарактеризувати спосіб життя скіфських племен. <i>Практичне заняття</i>		§ 19, конспект
43	Тематичне оцінювання за темою «Антична цивілізація. Греція»		§ 18, 19, 25, 26, 28 – 42, конспект
44	Природно-географічні умови Апеннінського півострова. Виникнення міста Рима. <i>Практична робота з к\к</i>	Знаю: - хронологічні межі існування Римської республіки та Римської імперії; - час зародження й утвердження християнства, визнання християнства державною релігією Римської імперії, поділу Римської імперії на Західну та Східну (Візантію);	§ 43
45	Римська республіка в V – III ст. до н.е.: соціальний устрій та організація влади	- пам'ятки культури Риму (Колізей у Римі, Венера Мілоська та ін.);	§ 44
46	Військова експансія Риму. <i>Практична робота з к\к</i>	- час формування давніх слов'ян і напрямки їх розселення з історичної прабатьківщини; - самоназви і пам'ятки культури давніх слов'ян.	§ 45
47	Пантеон римських богів. Римське право	Розумію: - ідейну близькість давньогрецької, елліністичної й давньоримської культур;	§ 46
48	Римська республіка в III – I ст. до н.е.	- внесок античної цивілізації в історію людства, зв'язок античної цивілізації зі спільнотами на українських теренах;	§ 47
49	Диктатура Цезаря	- виникнення передумов для державності в давніх слов'ян як результат розселення, господарського (землеробство) і культурного розвитку;	§ 48
50	Історичний портрет Юлія Цезаря. <i>Практичне заняття</i>	- історичне значення християнства; - поняття «республіка», «імперія», «патриції», «плебеї», «сенат», «диктатор», «вето», «легіон», «провінція», «гладіатор», «експансія», «курган», «прабатьківщина слов'ян», «розселення слов'ян».	§ 49
51	Римська імперія. Октавіан Август	Умію: - охарактеризувати суспільний устрій Римської держави часів принципату Октавіана Августа, діяльність Юлія Цезаря та Октавіана Августа (на вибір учителя);	§ 50
52	Правове становище різних груп громадян, а також громадян і негромадян у Стародавньому Римі. <i>Практичне заняття</i>	- визначити причини зміни у ставленні Римської держави та суспільства до християнської церкви; - пояснити, як у добу античності соціальне	§ 51, конспект

53	Мандрівка з оглядом пам'яток культури Давнього Риму. <i>Практичне заняття</i>	становище особи впливало на її повсякденне життя; - охарактеризувати спосіб життя (суспільну організацію, господарські заняття, духовний світ) давніх слов'ян; - визначити причини розселення давніх слов'ян поза межі території історичної прабатьківщини; - показати на карті історико-географічні об'єкти античної цивілізації (Великого переселення народів та ін.).	§ 54, конспект
54	Кризові явища в Римській імперії		§ 52
55	Виникнення і поширення християнства		§ 53
56	Падіння Західної Римської імперії. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 55
57	Походження слов'янських народів. Природно-географічні умови історичної прабатьківщини слов'ян. <i>Практична робота з к\к</i>		С. 251 – 252, конспект
58	Суспільне та господарське життя і духовний світ. Передумови розселення слов'ян		С. 252 – 255
59	Розвиток слов'янських племен у процесі розселення. Анти і склавини на теренах України. <i>Практична робота з к\к</i>	Конспект	

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- позначити на контурній карті: а) Балканський і Апеннінський півострови, античні грецькі поселення (Мікени, Афіни, Спарта, Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес); б) кордони Боспорського царства, Перської держави, держави Александра Македонського, Римської держави часів принципату Октавіана Августа, Афіни, Спарту, Александрію, Рим, Константинополь (Візантій); в) напрямки Великої грецької колонізації, Східного походу Александра Македонського, Великого переселення народів; г) прабатьківщину слов'ян і напрямки їх розселення, територіальні межі союзів антив і склавинів;
- охарактеризувати спосіб життя мешканців античних полісів Північного Причорномор'я (за доступними текстовими джерелами) і скіфських племен (за книгою «Мельпомена» з Геродотової «Історії в дев'яти книгах»);
- зіставити суспільний устрій Афін і Спарты, повсякденне життя населення цих міст;
- порівняти правове становище різних груп громадян, а також громадян і негромадян у Стародавньому Римі;
- укласти програму античних Олімпійських ігор або мандрівки з оглядом пам'яток культури давніх Греції та Риму (у формі рольової гри);
- сформулювати життєву позицію (вибір у конкретній життєвій ситуації) історичного персонажа на основі висловів з його творів (на вибір учителя).

60	<i>Тематичне оцінювання за темою «Антична цивілізація. Рим»</i>	§ 43 – 57, конспект

**Розділ 4. ВИТОКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ІНШИХ СУЧАСНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ
(9 год.)**

61	Причини зникнення стародавніх цивілізацій. Сучасні цивілізації на мапі світу. Практична робота з к\к	Знаю: - хронологічні межі Великого переселення народів; - час формування європейської, китайської, індійської, ісламської та інших сучасних цивілізацій;	Конспект
62	Головні ознаки європейської цивілізації та її історичне підґрунтя	- пам'ятки культури китайської (Велика китайська стіна, порцелянова армія Цинь Шіхуанді) й індійської (Мохенджо-Даро) цивілізацій.	Конспект
63 – 64	Індійська цивілізація. Практична робота з к\к	Розумію: - вплив культурних запозичень на розвиток відкритих і закритих цивілізацій, пов'язаність культур зниклих і сучасних цивілізацій;	§ 20 – 21
65 – 66	Китайська цивілізація. Практична робота з к\к	- соціальний досвід і культурні здобутки народів Середземноморського культурного простору, Велике переселення народів, поширення християнства й падіння Західної Римської імперії як витоки й умови формування сучасної європейської цивілізації;	§ 22 – 24
67	Ісламська цивілізація. Практична робота з к\к	- досвід античної цивілізації як запоруку ефективної відповіді європейців на цивілізаційні виклики сучасності;	Конспект
68	Цивілізаційні взаємодії. Зіставити господарство, суспільне життя й культуру населення давніх Греції та Риму, з одного боку, й Індії та Китаю, з іншого. Практичне заняття	- поняття «цивілізація», «історичний досвід», «варна», «індуїзм», «буддизм», «конфуціанство», «іслам». Умію: - визначити внесок давніх греків і римлян у культуру сучасних європейських народів, зокрема українців; - показати на карті: а) територіальні межі європейської, китайської, індійської, ісламської цивілізацій; б) долини річок Інд, Ганг, Хуанхе, Янцзи, терени давніх Індії й Китаю; - визначити особливості господарства, суспільного життя й культури давніх Індії та Китаю	Конспект
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: - добрати інформацію про правила і переконання (звичаї, юридичні норми, фразеологізми тощо), а також елементи побутової культури (будівлі, меблі, одяг, їжа), запозичені українцями в давніх греків і римлян; - зіставити господарство, суспільне життя й культуру населення давніх Греції та Риму, з одного боку, й Індії та Китаю, з іншого.			
69	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Витоки європейської та інших сучасних цивілізацій»</i>		
70	<i>Узагальнення до курсу</i>		

**ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ В 7 КЛАСІ
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

Семестр	Загальна кількість навчальних годин	Кількість годин на тиждень	Кількість тематичних оцінювань	Кількість практичних робіт
I	16	1	2	2
II	19	1	3	3
Усього	35	1	5	5

Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5 – 9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки від 07.06.2017 р. «Про оновлення програм для учнів 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»)// <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>

Гісем О.В. Всесвітня історія: підруч. Для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 224 с.: іл.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 7 КЛАС
(35 год., 1 год. на тиждень)

№ дата уроку	Тема уроку	Результати навчально-пізнавальної діяльності	Домашнє завдання
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП (1 год.)			
1	Повторення: Велике переселення народів та його наслідки. Вступ: Середньовіччя як період розвитку людства	Знаю: - хронологічні межі та періодизацію Середньовіччя, час Великого переселення народів; - види джерел з історії Середньовіччя; - напрямки Великого переселення народів і розселення слов'ян. Розумію: - Середні віки (доба Середньовіччя) як період між історією Стародавнього світу та Новою історією; - Середні віки в Україні як княжу добу, періоди якої збігаються з відповідними періодами європейської історії, а саме: а) період становлення племінних князівств і союзів (V–IX ст.) – з добою раннього Середньовіччя (середина V ст. – кінець IX ст.); б) період існування Русі (IX–XIII ст.) – з добою зрілого Середньовіччя (X–XIII ст.); в) період удільних князівств (XIII–XV/XVI ст.) – з добою пізнього Середньовіччя (XIV–XV ст.); - як користуватися підручниками з історії України та всесвітньої історії для 7 класу на уроці й удома. Умію: - охарактеризувати первісні часи та історію Стародавнього світу; - перелічити цивілізаційні здобутки населення України стародавніх часів; - назвати хронологічні межі та періодизацію Середніх віків; - укласти синхронізовану хронологічну таблицю «Європа в добу Середньовіччя».	С. 5 – 8

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- розпочати роботу над укладанням синхронізованої хронологічної таблиці «Європа в добу Середньовіччя» (за зразком):

Період, дата (століття або рік)	Події на теренах України	Події поза Україною	Примітки
Раннє Середньовіччя			
Зріле (Високе) Середньовіччя			
Пізнє Середньовіччя			

Розділ 1. ПЕРШІ СЕРЕДНЬОВІЧНІ ДЕРЖАВИ (6 год.)

2	Утворення «варварських королівств». Франкська держава. <i>Практична робота з к\к</i>	Знаю: - хронологічні межі існування Франкського королівства, час утворення Франкської та Візантійської імперій, виникнення ісламу; - територію «варварських королівств», імперії Карла Великого, напрямки завойовницьких походів арабів.	С. 9 – 14
3	Імперія франків. Карл Великий. <i>Практична робота з к\к</i>	Розумію: - поняття «варварське королівство», «халіфат», «іслам», «Коран», «експансія». Умію:	С. 14 – 18
4	Візантійська імперія. <i>Практична робота з к\к</i>	- розташувати в хронологічній послідовності відомості про Велике переселення народів, Франкську та Візантійську імперії, перші Арабські халіфати (Омейядів і Аббасидів);	§ 2
5	Арабський світ: релігія, завоювання, культура. <i>Практична робота з к\к</i>	- показати на карті «варварські» королівства, імперію Карла Великого, Візантію, напрямки завойовницьких походів арабів, Арабський халіфат;	§ 3
6	Організація влади у «варварських королівствах», Франкській імперії, Візантійській імперії, перших Арабських халіфатах. <i>Практичне заняття</i>	- охарактеризувати організацію влади у «варварських королівствах», Франкській та Візантійській імперіях, перших Арабських халіфатах; - визначити наслідки Великого переселення народів, розпаду імперії Карла Великого, виникнення ісламу й арабської експансії.	С. 39 – 40

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- внести у синхронізовану хронологічну таблицю відомості про Велике переселення народів, Франкське королівство, Франкську та Візантійську імперії, перші Арабські халіфати (Омейядів і Аббасидів), об'єднання арабів під владою Мухаммада, виникнення ісламу та ісламського літочислення;
- позначити на контурній карті «варварські» королівства, імперію Карла Великого, Візантію, напрямки завойовницьких походів арабів, Арабський халіфат;
- зіставити організацію влади у «варварських королівствах», Франкській імперії, Візантійській імперії, перших Арабських халіфатах.

7	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Перші середньовічні держави»</i>	С. 9 – 42

Розділ 2. СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СВІТ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ (6 год.)

8	Зв'язок людини і природи. Рух населення	Знаю: - основні стани середньовічного суспільства; - найбільші міста Європи, основні торговельні шляхи	С. 43 – 46
9	Три стани середньовічного суспільства. Феодалізм	Середньовіччя, територію поширення християнства. Розумію: - станове суспільство як суспільство з ієрархічно вибудованою соціальною структурою, кожна з великих соціальних груп (станів) якого – відносно замкнена та умовно об'єднана своїми правовим і економічним становищем у суспільстві;	С. 46 – 55
10	Організація християнської церкви Середньовіччя	- причини і наслідки внутрішньої і зовнішньої колонізації середньовічної Європи;	§ 5
11	Середньовічне місто	- роль християнської церкви в Середньовіччі;	§ 6

		- поняття «суспільний стан», «феод», «феодалізм», «васалітет», «феодальна драбина», «церковна ієрархія», «єпархія», «цех», «майстер», «підмайстер», «учень», «гільдія», «Ганза», «лихварство», «міська комуна», «внутрішня колонізація», «зовнішня колонізація».	
12	Повсякденне життя у феодальному замку, міському будинку, селянській господі. <i>Практичне заняття</i>	Умію: - показати на карті найбільші міста Європи, основні торговельні шляхи Середньовіччя, територію поширення християнства; - описати повсякденне життя у феодальному замку, міському будинку (майстерня, крамниця), селянській господі; - охарактеризувати соціальне становище і роль кожного з основних станів середньовічного суспільства.	Конспект
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: - підготувати (з використанням кількох видів джерел) і представити усне повідомлення (п'єску, живу картинку) на теми «У феодальному замку», «У міському будинку (майстерні, крамниці)», «У селянській господі» (на вибір учителя або учнів); - зіставити (на основі витягів з доступних джерел) правове становище різних груп середньовічного населення Західної Європи.			
13	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Середньовічний світ Західної Європи»</i>		С. 43 – 72
Розділ 3. ЄВРОПЕЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВИ В X–XV ст. (9 год.)			
14	Скандинавія в добу середньовіччя. Походи вікінгів та їхні завоювання. <i>Практична робота з к\к</i>	Знаю: - час походів вікінгів, нормандського завоювання Англії, Хрестових походів, Реконкісти, Столітньої війни, Війни троянд; - дати утворення Священної Римської імперії, початку скликання англійського парламенту та Генеральних штатів у Франції, ухвалення Великої хартії вольностей; - території походів вікінгів, Хрестових походів.	§ 7
15	Хрестові походи. Держави хрестоносців. <i>Практична робота з к\к</i>	Розумію: - причини політичного роздроблення держав Західної Європи та мотиви Хрестових походів;	С. 79 – 87
16	Середньовічні держави: від роздробленості до станово-представницьких монархій.	- суспільне значення самопожертви Жанни д'Арк; - значення формулювання принципу недоторканності особи для становлення правової культури європейської цивілізації; - феодально-теократичний характер Священної Римської імперії;	§ 9
17	Франція у XI – XV ст. Столітня війна. <i>Практична робота з к\к</i>	- поняття «вікінги», «феодальна роздробленість», «Хрестові походи», «духовно-рицарські ордени», «теократія», «станово-представницька монархія», «парламент» («кортеси», «Генеральні штати», «сейм»), «Реконкіста», «династична унія».	§ 10
18	Англія в XI–XV ст. <i>Практична робота з к\к</i>	Умію: - розташувати в хронологічній послідовності відомості	§ 11

19	Цінність «Великої хартії вольностей» для сучасних європейців, її значення для становлення європейської правової культури. <i>Практичне заняття</i>	про походи вікінгів, формування середньовічних держав (від роздробленості до станово-представницьких монархій або республік), Хрестові походи і держави хрестоносців; - показати на карті території Королівства Іспанія, Королівства Франція, Королівства Англія, Священної Римської імперії, італійських торговельних республік, напрямки походів вікінгів, Хрестових походів, торговельні шляхи, якими користувались італійські міста-держави; - розкрити сутність та історичне значення діяльності Жанни д'Арк; - описати і порівняти формування станово-представницької монархії у Франції та в інших державах Західної Європи; - охарактеризувати організацію влади в торговельних містах-державах (Генуї, Венеції та ін.); - охарактеризувати напрямки внутрішньої й зовнішньої політики європейських правителів (Ізабелль I і Фернандо II, Луї XI, Генрі II Плантагенета, інших); - визначити наслідки Хрестових походів, Реконкісти, Столітньої війни, Війни троянд.	С. 109 – 111
20	Священна Римська імперія: устрій та боротьба за політичний провід між світськими і духовними володарями		§ 12
21	Країни басейну Середземного моря. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 13

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про походи вікінгів, нормандське завоювання Англії, Хрестові походи, Реконкісту, утворення королівства Іспанія, Столітню війну, утворення Священної Римської імперії, перше скликання англійського парламенту і Генеральних штатів у Франції, інші (на розсуд учителя);
- позначити на контурній карті територію поширення християнства, кордони Королівства Іспанія, Королівства Франція, Королівства Англія, Священної Римської імперії, італійських торговельних республік, найбільші міста Європи, основні торговельні шляхи Середньовіччя, напрямки походів вікінгів, Хрестових походів;
- зіставити устрій станово-представницької монархії у Франції та в інших державах Західної Європи (монархія, середньовічних республіках); тезово (усно або письмово) представити результати зіставлення (висновки);
- встановити (на основі витягів з тексту документа) цінність «Великої хартії вольностей» для сучасних європейців, її значення для становлення європейської правової культури.

22	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Європейське суспільство і держави в X – XV ст.»</i>	С. 73 – 134

Розділ 4. МАТЕРІАЛЬНИЙ І ДУХОВНИЙ СВІТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (5 год.)

23	Християнська церква у XI – XV ст. <i>Практична робота з к\к</i>	Знаю: - хронологічні межі Раннього Відродження, дату розколу християнської церкви, час винайдення книгодрукування; - основні наукові й технічні досягнення Середньовіччя; університетські центри Середньовіччя, межі поширення впливу католицької та православної церков. Розумію: - основні відмінності між католицизмом і православ'ям; - роль вчення Томи Аквінського у формуванні європейської правової системи;	§ 14
24	Середньовічна культура Західної Європи: школи та університети, наукові й технічні досягнення. <i>Практична робота з</i>		С. 142 – 150, 156 – 157

	к\к	- значення книгодрукування для розвитку європейської культури; - історичне значення технічних досягнень Середньовіччя; наукових праць (відкриттів і винаходів) Роджера Бекона, Йоганна Гутенберга, П'єра Абеляра, художньої творчості Данте, Петрарки, Боттічеллі, Донателло та ін.;	
25	Середньовічна культура Західної Європи: архітектура і мистецтво. Раннє Відродження. Гуманізм. Практична робота з к\к	- поняття «вітраж», «університет», «єретик», «інквізиція», «Альбігойські війни», «Раннє Відродження», «гуманізм», «романський стиль», «готичний стиль». Умію:	С. 151 – 155
26	Середньовічні замки та собори: візитна картка туристичної Європи. Практичне заняття	- розташувати в хронологічній послідовності відомості про розкол християнської церкви, поширення романського і готичного мистецьких стилів, книгодрукування, раннє Відродження; - показати на карті університетські центри й міста, пов'язані з початком Відродження; межі поширення впливу католицької і православної церков; - обґрунтовано оцінити вплив церкви на культуру й освіту; - визначити причини і наслідки виникнення університетів; поширення ідей гуманізму і культури Раннього Відродження; - розпізнати будівлі (храми) романського і готичного стилів.	Конспект
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:			
- внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про розкол християнської церкви, час поширення романського і готичного мистецьких стилів, винайдення книгодрукування; раннє Відродження; - позначити на контурній карті та надписати університетські центри й міста, пов'язані з початком Відродження, межі поширення впливу католицької і православної церков; - створити повідомлення «Книга і культура читання в Середньовіччі»; - описати (на основі доступних джерел) повсякденне життя середньовічного студента/учня; - підготувати ілюстровану уявну екскурсію «Середньовічні замки та собори: візитна картка туристичної Європи».			
27	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Матеріальний і духовний світ європейського середньовіччя»</i>		С. 136 – 160
Розділ 5. КРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ в X–XV ст. (5 год.)			
28	Чернечі лицарські ордени (Тевтонський, Лівонський, орден Мечоносців) та християнізація Східної Європи.	Знаю: - час гуситських війн, монгольської навали на Східну Європу, утворення Польського, Угорського, Чеського королівств, Османської імперії, Золотої Орди, Новгородської боярської республіки, Великого князівства Московського, дату Грюнвальдської битви, падіння Константинополя;	Конспект
29	Ян Гус і Гуситські війни у Чехії. Велике князівство Литовське. Польське королівство.	- території Польщі, Угорщини, Чехії, Московської держави та Новгородської боярської республіки, Золотої Орди, напрямки походів монголів. Розумію: - наслідки панування монголів (Золотої Орди) для суспільств Східної Європи;	§ 16

	Угорське королівство. <i>Практична робота з к\к</i>	- роль чернечих лицарських орденів (Тевтонського, Лівонського та ордену Мечоносців) у християнізації Східної Європи; - значення Грюнвальдської битви для народів Східної Європи;	
30	Культура народів Центрально-Східної Європи. <i>Практичне заняття</i>	- поняття «гусити», «гуситські війни», «боярська республіка». Умію: - розташувати в хронологічній послідовності відомості про утворення Польського, Угорського, Чеського королівств, Османської імперії, Новгородської боярської республіки, Великого князівства Московського, падіння Візантійської і становлення Османської імперії, гуситські війни, правління володарів держав Східної та Центральної Європи; - показати на карті території Польського, Угорського, Чеського королівств, Османської імперії, Золотої Орди, Новгородської боярської республіки, Великого князівства Московського, місце Грюнвальдської битви, територію поширення гуситського руху і гуситських воєн, напрямки завойовницьких походів турків-османів; - охарактеризувати внутрішню та зовнішню політику правителів держав Східної Європи; - обґрунтувати думку про взаємодію та зіткнення на теренах Центрально-Східної Європи візантійської, руської та західноєвропейської (католицької) культурних традицій.	Конспект
31	Північно-Східна Русь. Утворення та зміцнення Московської держави. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 17
32	Утворення Османської імперії. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 18

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- нести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про утворення Польського, Угорського, Чеського королівств, Османської імперії, Новгородської боярської республіки, Великого Московського князівства, Грюнвальдську битву, падіння Константинополя і гуситські війни, правління володарів держав Східної та Центральної Європи;
- позначити на контурній карті території Польського, Угорського, Чеського королівств, Османської імперії, Золотої Орди, Новгородської боярської республіки, Великого князівства Московського, місце Грюнвальдської битви, територію поширення гуситського руху і гуситських воєн, напрямки завойовницьких походів турків-османів;
- виявити в пам'ятках культури народів Центрально-Східної Європи прояви візантійської, руської та західноєвропейської (католицької) культурних традицій.

Розділ 6. СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СХІД (оглядово)(3 год.)

33	Держава і суспільство Середньовічний Схід: Китай, Індія, Японія	Знаю: - території середньовічних Індії та Китаю. Розумію: - значення культурних досягнень середньовічних Китаю та Індії для формування європейського культурного простору; - поняття «Піднебесна імперія», «каста», «індуїзм». Умію: - показати на карті території середньовічних Індії, Китаю та Японії; - розповісти про пам'ятки культури Індії, Китаю та Японії епохи Середньовіччя.	§ 19 – 20, конспект
34	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Країни Центральної та Східної Європи в X – XV ст.»</i>		С. 161 – 201

35	Узагальнення до курсу	

**ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ В 8 КЛАСІ
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

Семестр	Загальна кількість навчальних годин	Кількість годин на тиждень	Кількість тематичних оцінювань	Кількість практичних робіт
I	16	1	2	2
II	19	1	3	2
Усього	35	1	5	4

Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5 – 9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки від 07.06.2017 р. «Про оновлення програм для учнів 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»)// <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>

Гісем О.В. Всесвітня історія: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закл./ О.В. Гісем, О.О. Мартинюк – Х.: Вид-во «Ранок», 2016. – 256 с.: іл.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 8 КЛАС
(35 год., 1 год. на тиждень)

№ дата уроку	Тема уроку	Результати навчально-пізнавальної діяльності	Домашнє завдання
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП (1 год.)			
1	Повторення. Середні віки в історії Європи та України. Вступ. Поняття і періодизація Нового часу (Модерної доби). Ранній Новий час.	Знаю: -хронологічні межі Нового часу та Раннього Нового часу. Розумію: -Новий час (Модерну добу) як період історії сучасного європейського суспільства; - Ранній Новий час в Україні як Козацьку добу, початок якої припадає на виникнення нового, елітарного стану – козацтва (кінець XV – початок XVI ст.), а завершення – на остаточну втрату ним політичної влади (друга половина XVIII ст.); - судження – як думку, що її потрібно обґрунтувати (підтвердити істинність фактами); - як користуватися підручниками з історії України та всесвітньої історії в класі й удома. Умію: -визначити характерні ознаки Середньовіччя; - перелічити основні здобутки населення України Княжої доби; - назвати хронологічні межі та періоди Модерної доби; - виділити характерні ознаки Раннього Нового часу (Ранньомодерної доби); - укласти синхронізовану хронологічну таблицю «Європа в Ранньомодерну добу».	С. 5 – 7
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: -розпочати роботу над укладанням синхронізованої хронологічної таблиці «Європа в Ранньомодерну добу» (за зразком):			
Період, дата (століття, десятиліття або рік)	Події на теренах України	Події за межами України	Примітки
Ранньомодерний час (XVI – XVIII ст.)			
Розділ 1. ВЕЛИКІ ГЕОГРАФІЧНІ ВІДКРИТТЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ КАПІТАЛІСТИЧНИХ ВІДНОСИН (6 год.)			
2	Великі географічні відкриття європейців у XV– XVI ст.	Знаю: -час Великих географічних відкриттів і Конкісти; - дату першої подорожі Христофора Колумба; - напрямки подорожей Христофора Колумба, Васко да Гама, Фернана Магеллана, центри світової торгівлі.	§ 1

	<i>Практична робота з к\к</i>	Розумію: - Великі географічні відкриття як просторове розширення впливу європейської цивілізації на світ; - причини історичних явищ і процесів (як факти, що зумовили їх появу) та їхні наслідки (як факти, породжені цим явищем, процесом); - вплив Великих географічних відкриттів на світобачення, господарське та суспільне життя населення Європи та Нового світу; - поняття «конкіста», «колоніальна імперія», «зустріч цивілізацій», «революція цін», «мануфактура», «капіталізм», «буржуазія», «найманий працівник».	
3	Цивілізації доколумбової Америки. <i>Практичне заняття</i>		Конспект
4	Конкіста – завоювання Нового світу. Створення колоніальних імперій. <i>Практична робота з к\к</i>	Умію: - розташувати в хронологічній послідовності відомості про розширення впливу європейської цивілізації на світ; - простежити на основі карти, як змінювався простір впливу європейської цивілізації на світ; - визначити причини і наслідки Великих географічних відкриттів; - характеризувати зміни в житті людей, пов'язані з Великими географічними відкриттями, створенням перших колоніальних імперій, поширенням мануфактур і найманої праці; - встановити причини масових міграцій європейців у XVI–XVII ст.	§ 2
5	Становлення капіталістичних відносин		§ 3
6	Повсякденне життя населення Західної Європи. <i>Описати становище жінок і дітей у країнах Західної Європи в XVI–XVIII ст.</i>		§ 4
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: - внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про Великі географічні відкриття, подорожі Христофора Колумба, Васко да Гама, Фернана Магеллана; - позначити на контурній карті об'єкти, що відображають просторове розширення впливу європейської цивілізації на світ (колонізовані європейцями землі, напрямки нових торговельних шляхів і центри світової торгівлі XVI–XVII ст.); - підготувати і представити групове повідомлення (презентацію) на тему «Цивілізації доколумбової Америки (ацтеки, майя, інки)»; - описати (на основі джерел) становище жінок і дітей у країнах Західної Європи в XVI–XVIII ст.			
7	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Великі географічні відкриття та становлення капіталістичних відносин»</i>		§ 1 – 4
Розділ 2. ВИСОКЕ ВІДРОДЖЕННЯ. РЕФОРМАЦІЯ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ (6 год.)			
8	Гуманізм як інтелектуальний рух доби Відродження. Високе Відродження	Знаю: - час бароко і релігійних воєн у Німеччині та Франції; - дати початку Реформації в Німеччині, укладення Аугзбурзького релігійного миру; - територію поширення Реформації, культурні центри Європи Раннього Нового часу.	§ 6

9	Культура бароко. Народження нової європейської науки	Розумію: -Ранній Новий час (Ранньомодерну добу) як період звільнення суспільного життя від церковного догматизму; - світський, нецерковний характер культури Відродження; - гуманізм епохи Відродження як європейський інтелектуальний рух за вдосконалення людської природи через пізнання культурної спадщини Античності; - бароко як усвідомлення людиною Ранньомодерної доби складності, багатоманітності та мінливості світу; - поняття «секуляризація», «Реформація», «протестантизм», «лютеранство», «кальвінізм», «Контрреформація», «релігійні війни», «орден єзуїтів», «Високе Відродження», «бароко». Умію: -розташувати в хронологічній послідовності відомості про Реформацію, Відродження (Ренесанс) і Бароко; - показати на карті регіони поширення Реформації; культурні центри Європи Раннього Нового часу; - розповісти про наукові й технічні досягнення Раннього Нового часу; представників культури Відродження й Бароко, їхні твори; видатні пам'ятки культури епохи Ренесансу й Бароко;	§ 7
10	Пам'ятки епохи Відродження в Італії, Франції, Німеччині інших країнах. Практичне заняття	Умію: - визначити причини і наслідки Реформації та Контрреформації; - сформулювати основні ідеї вчень Мартіна Лютера і Жана Кальвіна; - розпізнати пам'ятки культури епохи Відродження і Бароко.	Конспект
11	Реформація в Німеччині.		§ 9
12	Поширення Реформації. Контрреформація в Європі. Практична робота з к\к		§ 10
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: -вирізнити гуманістичні ідеї у витягах з літературних творів епохи Відродження (Франческо Петрарки, Мігеля де Сервантеса, Еразма Роттердамського, Нікколо Макіавелі, інших) і мистецьких шедеврів Високого Відродження (Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело, Пітера Брейгеля, Альбрехта Дюрера, інших), вибір обґрунтувати; - представити світ природи та людей очима католика, православного, протестанта; - здійснити уявну подорож до пам'яток епохи Відродження в Італії, Франції, Німеччині, інших країнах; встановити цінності та норми життя, що їх утверджували автори цих витворів мистецтва (архітектури, скульптури, образотворчого мистецтва).			
13	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Високе Відродження. Реформація в Західній Європі»</i>		§ 6 - 10
Розділ 3. ДЕРЖАВИ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ в XVI–XVII ст. (7 год.)			
14	Становлення абсолютної монархії Франції. Практична робота з к\к	Знаю: -хронологічні межі національно-визвольної війни в Нідерландах, революції в Англії, Тридцятилітньої війни; - дати укладення Утрехтської унії, Нантського едикту, Вестфальського миру. Розумію: -передумови утвердження абсолютизму в європейських державах;	§ 11

15	Завершення формування абсолютної монархії Франції. <i>Укласти історичний портрет одного з монархів XVI–XVIII ст.</i>	- абсолютну монархію як перехідну форму від станово-представницької до сучасної (національної) держави; - роль міського патриціату та дворянства в управлінні містами-республіками; - історичне значення національно-визвольної війни в Нідерландах та Англійської революції; - Вестфальський мир як подію, що заклала основи сучасного світового порядку – поділу світу на національні держави й утвердження в міжнародних відносинах принципу державного суверенітету; - поняття «абсолютизм», «абсолютна монархія», «олігархічна (бюргерська) республіка», «аристократична (шляхетська) республіка», «парламентська монархія», «протекціонізм», «меркантилізм», «революція», «національно-визвольна війна», «протекторат».	§ 12
16	Англія у XVI ст. <i>Практична робота з к\к</i>	Умію: -розташувати в хронологічній послідовності відомості про процеси централізації влади і формування національних держав у Західній Європі в XVI–XVII ст.;	§ 13
17	Англійська революції. <i>Укласти історичний портрет одного з монархів XVI–XVIII ст.</i>	- простежити (на основі карти) утворення в Західній Європі національних держав; - охарактеризувати політичний устрій західноєвропейських країн; - обґрунтувати власні судження про володарів і державних діячів європейських країн XVI–XVIII ст.;	§ 14
18	Іспанія в XVI ст. Національно-визвольна війна в Нідерландах. <i>Практична робота з к\к</i>	- визначити причини і наслідки: Люблінської унії, релігійних війн у Франції, національно-визвольної війни в Нідерландах, Англійської революції.	§ 15
19	Тридцятилітня війна. Вестфальська система міжнародних відносин. <i>Практична робота з к\к</i>		§ 17
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: -внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про Реформацію, утворення Речі Посполитої, Тридцятилітню війну, національно-визвольну війну в Нідерландах, Англійську революцію, інше; - позначити на контурній карті регіони поширення католицизму, протестантизму і православ'я; території абсолютних монархій і республік, що існували в XVI–XVIII ст.;			
20	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Держави Західної Європи в XVI – XVII ст.»</i>		§ 11 – 15, 17
Розділ 4. ОСМАНСЬКА ІМПЕРІЯ. ДЕРЖАВИ СХІДНОЇ ЄВРОПИ в XVII–XVIII ст. (5 год.)			

21	Османська імперія. Кримське ханство. <i>Практична робота з к\к</i>	Знаю: -дати облоги Відня та проголошення Московського царства Російською імперією, хронологічні межі Північної війни. Розумію: -період XVI–XVIII ст. як епоху воєн за переділ Європи і світу;	§ 18
22	Річ Посполита: шляхетська демократія	- роль дворянської аристократії (магнатів) в управлінні Річчю Посполитою; - причини економічного занепаду та затяжної політичної кризи в Речі Посполитій (друга половина XVII – XVIII ст.);	§ 19
23	Московська держава. <i>Практична робота з к\к</i>	- поняття «опричнина», «Смутний час», «церковний розкол», «Земський собор», «самодержавство (абсолютизм)».	§ 20
24	Внутрішня та зовнішня політика Петра I. <i>Практичне заняття</i>	Умію: -розташувати в хронологічній послідовності відомості про османську експансію в Центральній та Східній Європі, її зупинення (облоги Чигирин 1678 р. і Відня 1683 р.), шведську експансію в Центральній Європі, російську експансію у Східній Європі; - простежити на основі карти територіальні зміни, яких зазнали в XVI–XVIII ст. Османська імперія, Річ Посполита і Російська держава (Московське царство, Російська імперія); - охарактеризувати внутрішню й зовнішню політику Речі Посполитої в другій половині XVII–XVIII ст.; - обґрунтувати власні судження про політику Сулеймана Пишного, Івана IV Грозного, Олексія Михайловича, Петра I; - визначити причини і наслідки: османських завоювань в Європі, кризи в Речі Посполитій (друга половина XVII–XVIII ст.), російської експансії у Східній Європі, Північної війни, реформ Петра I.	§ 21
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: -внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про османську експансію в Центральній та Східній Європі, її зупинення (облоги Чигирин 1678 р. і Відня 1683 р.), шведську експансію в Центральній Європі, російську експансію у Східній Європі, проголошення Росії імперією, інше; - позначити на контурній карті територіальні надбання і втрати Османської імперії, Речі Посполитої і Російської держави (Московського царства, Російської імперії) в XVI–XVIII ст.; - обґрунтувати (або спростувати) судження про суперечливий характер реформ Петра I.			
25	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Османська імперія. Держави Східної Європи в XVII – XVIII ст.»</i>		§ 18 – 21
Розділ 5. ЕПОХА ПРОСВІТНИЦТВА (6 год.)			
26	Просвітництво і промислова революція	Знаю: -час епохи Просвітництва, початку індустріальної (промислової) революції, війни за незалежність США; - дати ухвалення Декларації незалежності США та Конституції Речі Посполитої.	§ 22
27	Освічений абсолютизм. <i>Практична робота з к\к</i>	Розумію: -визначальний вплив індустріальної революції на зміни в структурі економіки (формування промисловості) і	§ 23

28	Міжнародні відносини XVIII ст. <i>Практична робота з к\к</i>	соціальної структурі суспільства (зростання чисельності та ролі найманих працівників), на рівень життя людей праці та інші аспекти повсякденного життя; - Просвітництво як Добу Розуму, коли утверджувалася віра в силу знань і можливість розумного облаштування суспільного життя;	§ 24
29 – 30	Колонії Великої Британії в Північній Америці. Війна за незалежність. Утворення США. <i>Практична робота з к\к Декларація незалежності Сполучених Штатів та ідеї епохи Просвітництва.</i>	- освічений абсолютизм як політику, спрямовану на знищення або реформування найбільш застарілих феодальних порядків; - поняття «індустріальна (промислова) революція», «освічений абсолютизм», «масонство», «Просвітництво», «енциклопедисти», «класицизм». Умію: - розташувати в хронологічній послідовності відомості про індустріальну революцію, добу Просвітництва, Війну за незалежність США; - простежити зміни на політичній карті світу впродовж XVIII ст.; - визначити зміни в повсякденному житті європейців протягом XVIII ст., які стали наслідком індустріальної революції, поширення ідей Просвітництва;	§ 25, С. 210 – 217, С. 217 – 222
31	Повсякденне життя в країнах Західної Європи у XVIII ст., зміни, які стали наслідком промислової революції. <i>Практичне заняття</i>	- встановити причини і наслідки реформ: Марії-Терезії та Йосифа II (Австрійська монархія), зокрема для українських теренів, Фрідріха II (Пруссія), Катерини II (Російська імперія); - встановити причини розгортання війни за незалежність і утворення США.	Конспект

Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:

- внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про початок промислової революції, хронологічні межі доби Просвітництва та війни за незалежність США, ухвалення Декларації незалежності та Конституції США, інше;
- позначити на контурній карті нові держави (зокрема США) й територіальні надбання/втрати Великої Британії, Пруссії, Австрійської монархії, Російської імперії в другій половині XVIII ст.;
- проаналізувати повсякденне життя в країнах Західної Європи у XVIII ст., виявити зміни, які стали наслідком промислової революції / поширення ідей Просвітництва;
- проаналізувати Декларацію незалежності Сполучених Штатів і встановити, які ідеї епохи Просвітництва в ній відображено.

Розділ 6. СХІДНИЙ СВІТ У XVI–XVIII ст. (оглядово) (4 год.)

32	Китай та Японія в XVI – XVIII ст.	Знаю: -час існування Держави Великих Моголів, панування у Китаї династії Цин і період сьогунату Токугави. Розумію: - традиційний характер чотирьох найбільших цивілізацій Сходу, що розвивалися в Ранній Новий час: індійської, ісламської, китайської та японської; - поняття «самураї», «політика самоізоляції», «сьогунат». Умію: - розмістити в хронологічній послідовності відомості про встановлення влади Великих Моголів, Сефевидів, династії Цин, Токугави; - показати на карті території Індії, Персії, Китаю, Японії;	§ 27
33	Індія та Персія в XVI – XVIII ст.		§ 28

		- визначити особливості культур народів Сходу; - розкрити особливості взаємин країн Сходу та Європи.	
34	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Епоха Просвітництва»</i>		§ 22 – 25
35	<i>Узагальнення до курсу</i>		

**ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ В 9 КЛАСІ
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

Семестр	Загальна кількість навчальних годин	Кількість годин на тиждень	Кількість тематичних оцінювань	Кількість практичних робіт
I	16	1	2	2
II	19	1	2	2
Усього	35	1	4	4

Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5 – 9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки від 07.06.2017 р.

«Про оновлення програм для учнів 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»// <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>

Полянський П. Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./Павло Полянський. – К.: Грамота, 2017. – 224 с.: іл.

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 9 КЛАС
(35 год., 1 год. на тиждень)

№ дата уроку	Тема уроку	Результати навчально-пізнавальної діяльності	Домашнє завдання
Розділ 1. ЄВРОПА В ЧАС ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ТА НАПОЛЕОНІВСЬКИХ ВІЙН (5 год.)			
1 – 2	Вступ. Криза «старого порядку». Французька революція кінця XVIII ст. <i>Укласти історичний портрет діяча Французької революції</i>	Знаю: - хронологічні межі й періодизацію Французької революції, час існування імперії Наполеона I, дату Віденського конгресу й утворення Священного союзу; - напрямки походів Наполеона I. Розумію:	С. 8 – 17, С. 17 – 23
3	Консульство та Імперія у Франції. Наполеон Бонапарт.	- причинний зв'язок між ідеями епохи Просвітництва, кризою «старого порядку» і революцією у Франції; - Французьку революцію як поштовх до модернізації в соціальній та культурній сферах	§ 2

4	Утвердження принципів громадянського рівноправ'я: від Декларації прав людини і громадянина до Цивільного кодексу Наполеона. <i>Практичне заняття</i>	життя Європи; - поняття «конституційна монархія». Умію: - показати на карті напрямки походів Наполеона I і територіальні зміни, пов'язані з наполеонівськими війнами та рішеннями Віденського конгресу; - розкрити передумови і сутність Французької революції; - визначити вплив Французької революції й політики Наполеона на розвиток європейських країн; - пояснити причини краху наполеонівської імперії, наслідки рішень Віденського конгресу; - обґрунтувати судження про історичне значення Декларації прав людини і громадянина, Цивільного кодексу Наполеона, діяльності Дантона, Робесп'єра, Наполеона Бонапарта.	С. 32 – 34
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт: - підготувати есе на тему «Права людини і громадянина в якобінській Франції», «Утвердження принципів громадянського рівноправ'я: від Декларації прав людини і громадянина до Цивільного кодексу Наполеона» та ін.; - на основі аналізу доступних джерел укласти історичний портрет діяча Французької революції (на вибір учителя).			
5	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Європа в час французької революції та наполеонівських війн»</i>		С. 8 – 23
Розділ 2. ЄВРОПА ТА АМЕРИКА В ДОБУ РЕВОЛЮЦІЙ І НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ (1815 – 1870 рр.) (11 год.)			
6	Індустріальна революція у країнах Західної Європи та її наслідки	Знаю: - дати Липневої революції у Франції, збройного виступу декабристів у Росії, «Весни народів», об'єднання Італії та Німеччини, Громадянської війни в США, час розгортання чартистського руху, здобуття незалежності країнами Латинської Америки, Східної (Кримської) війни.	§ 3
7	Суспільні наслідки індустріальної революції, зміни в житті та побуті різних верств населення в XIX ст. <i>Практичне заняття</i>		С. 44 – 49
8	Велика Британія	Розумію: - поняття «індустріальне суспільство», «ідеологія», «консерватизм», «лібералізм», «соціалізм», «нація», «націоналізм», «соціалізм», «реставрація», «парламентська демократія», «чартистський рух», «професійна спілка», «західники», «слов'янофіли», «карбонарії», «Весна народів», «аболіціонізм».	§ 4
9	Франція у період Реставрації Бурбонів. Липнева монархія		§ 5
10	«Весна народів». Австрійська імперія доби Клементя фон Меттерхіна	Умію: - пояснити вплив індустріальної революції в Західній Європі на суспільний розвиток світу; - охарактеризувати політичний і соціально-економічний розвиток країн Європи та Америки в першій половині XIX ст., соціальну структуру європейських суспільств, зміни в	§ 6
11	Об'єднання Німеччини		§ 7
12	Об'єднання Італії. <i>Укласти історичний портрет лідера</i>		§ 8

	<i>національного руху</i>	повсякденному житті; - простежити становлення парламентської демократії в Європі;	
13	Російська імперія в першій половині XIX ст.	- визначити передумови і наслідки «Весни народів», об'єднання Італії та Німеччини, Громадянської війни та Реконструкції в США;	§ 9
14	Громадянська війна у США і Реконструкція Півдня	- визначити причини формування національно-визвольних рухів у країнах Європи, національні особливості й наслідки революцій 1848–1849 рр.;	§ 10
15	Утворення незалежних держав у Латинській Америці (оглядово). Укласти історичний портрет лідера національного руху	- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності Джузеппе Гарібальді, Камілло Кавура, Отто фон Бісмарка, Авраама Лінкольна, Сімона Болівара.	§ 11
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:			
- підготувати аналітичну записку (після пояснень учителя і відповідно до запропонованої ним схеми) про суспільні наслідки індустріальної революції, зміни в житті та побуті різних верств населення в XIX ст., інше (на вибір учителя);			
- на основі аналізу доступних джерел укласти історичний портрет лідера національного руху (на вибір учителя).			
16	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Європа та Америка в добу революцій і національного об'єднання (1815 – 1870 рр.)</i>		С. 36 – 106
Розділ 3. МОДЕРНІЗАЦІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ в останній третині XIX – на початку XX ст. ПРОБУДЖЕННЯ АЗІЇ (13 год.)			
17	Основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку Західної Європи та США	Знаю: - час парламентських реформ у Великій Британії, «великих реформ» у Росії, «доби Мейдзі» в Японії, Молодотурецької й Сінхайської революцій;	§ 12
18	Еволюція європейського соціалістичного руху від радикальних до поміркованих форм і легальної парламентської діяльності	- дати утворення дуалістичної Австро-Угорщини, першої російської революції, столипінських реформ. Розумію: - вплив результатів франко-пруської війни на суспільний розвиток Франції та Німеччини;	С 115 - 121
19	Франція	- поняття «гомруль», «домініон», «експансіонізм», «дуалістична монархія», «антимонопольне законодавство», «індустріалізація», «монополія», «трест», «синдикат», «картель», «колоніальна імперія», «дискримінація», «сегрегація», «суфражизм», «фемінізм», «пробудження Азії».	§ 13
20	Німецька імперія	Умію: - показати на карті напрямки колоніальної експансії й колоніальні володіння Великої Британії, Франції та Німеччини, території незалежних держав на Балканах, Японію, Китай, Османську імперію;	§ 14
21	Велика Британія у вікторіанську добу	- охарактеризувати тенденції суспільно-політичного та економічного розвитку країн	§ 15
22	США в другій половині XIX – початку XX ст.		§ 16
23	Російська імперія у другій половині XIX – початку XX ст.		§ 17

24	Австро-Угорщина – дуалістична монархія	Європи та Північної Америки, парламентські реформи у Великій Британії, «великі реформи» в Російській імперії, особливості розвитку Австро-Угорщини;	§ 18
25	«Доба Мейдзі» в Японській імперії	- визначити причини і наслідки індустріалізації, монополізації провідних галузей економіки, переходу Німецької імперії до «світової політики», впровадження антитрестівського законодавства в США, російських реформ 1860–1870-х років, російської революції 1905–1907 рр., столипінських реформ, національних рухів слов'янських народів;	§ 19
26	Китай у другій половині XIX – початку XX ст.	- пояснити причини відмінностей у темпах розвитку країн Європи та Америки, сутність революції Мейдзі, Молодотурецької й Сінхайської революцій;	§ 20
27	Спроби модернізації Османської імперії	- обґрунтувати судження про історичне значення діяльності королеви Вікторії, Олександра II, Отто фон Бісмарка, Франца-Йосифа I, Теодора Рузвельта, Девіда Ллойд Джорджа, Жоржа Клемансо, Сунь Ятсена.	§ 21
28	Суперечливі наслідки колоніальної політики для метрополій і країн Азії та Африки. <i>Практичне заняття</i>		С. 179 – 185
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:			
- укласти порівняльну таблицю реформаторських заходів, що їх здійснювали під впливом модернізаційних процесів у XIX і на початку XX ст. уряди Росії, Австро-Угорщини, Німеччини, Франції, Великої Британії, Італії (на вибір учителя); - підготувати пояснення, чому впродовж XIX ст. відбулася еволюція європейського соціалістичного руху від радикальних до поміркованих форм і легальної парламентської діяльності; - на підставі доступних текстових і візуальних джерел підготувати замітку (репортаж) про суперечливі наслідки колоніальної політики для метрополій і країн Азії та Африки.			
29	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Модернізація країн Європи та Америки в останній третині XIX – на початку XX ст.»</i>		С. 108 – 188
Розділ 4. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ (друга половина XIX – початок XX ст.)			
30	Міжнародні відносини наприкінці XIX ст.	Знаю: - час створення Троїстого союзу і Антанти. Розумію: - поняття «геополітика», «військово-політичний союз», «мілітаризація», «метрополія». Умію: - показати на карті країни Троїстого союзу й Антанти, колоніальні володіння і сфери впливу великих держав (метрополій); - охарактеризувати основні тенденції міжнародних відносин у другій половині XIX – на початку XX ст.; - пояснити причини міжнародних криз і збройних конфліктів початку XX ст., створення військово-політичних блоків; - визначити наслідки боротьби європейських держав, США та Японії за перерозподіл світу; - пояснити місце України в геополітичних	§ 22

		стратегіях Російської, Німецької, Австро-Угорської імперій на зламі XIX – XX ст..	
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:			
- простежити (за доступними історичними джерелами) динаміку міжнародних відносин у другій половині XIX – на початку XX ст., результати міркувань представити в резюме.			
Розділ 5. РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ І ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ (кінець XVIII – початок XX ст.) (4 год.)			
31 - 32	Освіта, наука, технічний прогрес і культура в період «довгого» XIX ст.	Знаю: - важливі для сучасності наукові й технічні винаходи, здійснені впродовж «довгого» XIX ст.; - найвідоміші правові пам'ятки XVIII–XIX ст.; - основні наукові й культурні центри Європи та США.	C. 202 – 206 C. 206 – 210
33	Зародження масової культури. Повсякденне життя людей на початку XX ст. Практичне заняття	Розумію: тенденції розвитку культури, основні стилі мистецтва, зміни в житті та світогляді людей упродовж «довгого» XIX ст.; - поняття «романтизм», «класицизм», «реалізм», «еклектика», «модерн», «імпресіонізм», «масова культура», «масове виробництво». Умію: - охарактеризувати досягнення науки і техніки, духовної культури в провідних країнах світу, зміни у світогляді й повсякденному житті; - визначити прояви взаємодії культур народів Європи, Америки, Азії та Африки.	C. 211 – 216
Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт:			
- підготувати презентацію «Повсякденне життя людей на початку XX ст.»; - зібрати й укласти в таблиці перелік фактів, які свідчать про зародження в XIX ст. масової культури / масового виробництва.			
34	<i>Узагальнення. Тематичне оцінювання за темою «Міжнародні відносини (друга половина XIX – початок XX ст. Розвиток культури і повсякденне життя (кінець XVIII – початку XX ст.)</i>		190 – 216
Узагальнення до курсу. ОСНОВНІ ІДЕЇ, ЗДОБУТКИ, ВИКЛИКИ «ДОВГОГО» XIX СТОЛІТТЯ (1 год.)			
35	«Довге» XIX століття: основні ідеї, здобутки, виклики	Знаю: - хронологічні межі «довгого» XIX ст. і його внутрішню періодизацію; - взаємопов'язаність і взаємозалежність процесів господарського, соціального, політичного і культурного розвитку українського та інших європейських суспільств у XIX ст. Розумію: - поняття «модернізація». Умію: - охарактеризувати основні тенденції політичного, соціально-економічного та культурного розвитку світу впродовж «довгого» XIX ст.; - визначити внесок українського суспільства в загальноєвропейську культурну спадщину	C. 218 – 223

		XIX ст.; - зіставити типові явища і процеси європейської та української історії в XIX – на початку XX ст.;- оцінювати історичні події XIX ст. з позиції формування «першого покоління» прав і свобод людини;- висловлювати судження щодо значення «довгого» XIX ст. для подальшого розвитку світу.	